

OSNOVNA ŠOLA PIRNIČE OBČINA MEDVODE

VODA ZMAGA -

Kako spodbuditi pitje vode med učenci?

S sodelovanjem do sreče in znanja.

Martina Kutnar, ravnateljica

starši

ZDRAVA PREHRANA V ŠOLI?

DA! TODA KAKO?

S sodelovanjem do sreče in znanja.

VODA ZMAGA

Vodja projekta: doc. dr. Nataša Fidler Mis, univ. dipl. inž., Pediatrična klinika.

- Vključene tri osnovne šole – 2012/13
- Strokovna podpora
- Merjenje učencev 6. – 9.r
- Projekt je odobrila komisija republike Slovenije za medicinsko etiko

S sodelovanjem do sreče in znanja.

OŠ PIRNIČE

(komunikacijska in vodna intervencija)

CILJI:

- ozavestiti učence, starše, ravnatelje, vodje prehrane in profesorje, o pomenu pitja vode ter o škodljivih učinkih pds.
- spodbuditi otroke in mladostnike, da pijejo vodo.

S sodelovanjem do sreče in znanja.

DEJAVNOSTI:

**A. PREDAVANJE ZA DELAVCE ŠOLE,
RODITELJSKI SESTANKI,
DAN DEJAVNOSTI ZA UČENCE OD 1. DO 9. RAZREDA**

S sodelovanjem do sreče in znanja.

VODNI DAN

CILJI:

- Učenci spoznavajo pomen vode za življenje.
- Učenci izmenjujejo izkušnje, ko delajo v skupinah.
- Učenci razvijajo ekološko ozaveščenost.
- Spodbujamo učence, da namesto sladkih pijač pogosteje posežejo po vodi.
- Ozavestimo učence o posledicah pitja PDS in prednostih pitja vode. Učenci tako razvijajo pozitiven odnos do svojega telesa in zdravja.

Metode in oblike dela:

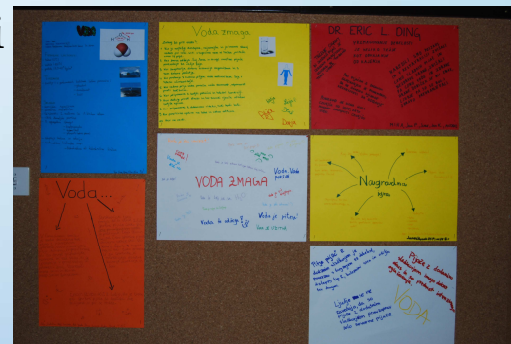
- Razgovori, laboratorijsko delo, raziskovanje
- Frontalno predstavitvev, delo v skupinah

Medpredmetne povezave: biologija (spoznavanje okolja, naravoslovje), športna vzgoja, ekologija, kemija, matematika,

Čas trajanja: 8.00h-12.30h

(doc.dr. N. Fidler Mis)

S sodelovanjem do sreče in znanja.

B. SPREMEMBA JEDILNIKA:

- POVSEM UKINITI NAKUP PDS

*- S PRIHRANJENIM DENARJEM KUPITI VEČ SADJA IN ZELENJAVE
TER STEKLENIČKE ZA VODO ZA VSE ZAPOSLENE IN VSE UČENCE*

C. PDS NADOMESTITI Z:

- VODO (IZ PIPE ALI IZ STEKLENIH FLAŠK) IN ALI*
- NESLADKANIM SADNIM ALI ZELIŠČNIM ČAJEM.*

S sodelovanjem do sreče in znanja.

PIJAČE Z DODANIM SLADKORJEM (PDS)*

sladke gazirane
pijače
(10,4-13,3 % sladkorja)

negazirane
aromatizirane pijače
(5,0-9,8 % sladkorja)

čaji s
sladkorjem

sadni sirupi
(3-5% sad. deleža)

sadni nektarji
(25-50% sad. deleža;
12,0-14,5 %sladkorja)

vode z okusom
(1,0-4,4% sladkorja)

energijske
pijače^a
(10,9-11,0% sladkorja)

pijače za
športnike
(3,9-6,4% sladkorja)

S sodelovanjem do sreče in znanja.

^akofein, taurin, glukoronolakton * osvežilne pijače (angl. »soft drink»)
OPKP, Odprta platforma za klinično prehrano, 2012, www.opkp.si

Doc. dr. Nataša Fidler Mis

0,5 l

Vsebuje 21,5g sladkorja = 5,3 kock

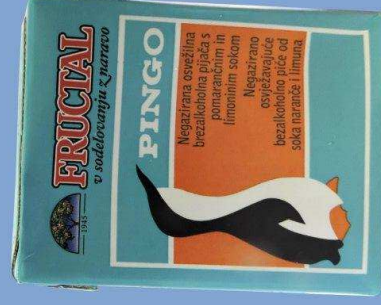
0,5 l

Vsebuje 45,5g sladkorja = 11,3 kock

0,5 l

Vsebuje 55g sladkorja = 13,7 kock

200 ml

Vsebuje 17,8g sladkorja = 4,5 kock

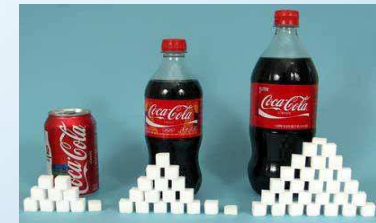
ŠKODLJIVI UČINKI PREKOMERNEGA PITJA PDS

S sodelovanjem do sreče in znanja.

ZMANJŠAN OBČUTEK SITOSTI, POVEČAN ENERGIJSKI VNOS, DEBELOST

- a) ENERGIJE V TEKOČI OBLIKI ORGANIZEM NE ZAZNA DOVOLJ DOBRO
(ZA TELO SKORAJ NEOPAZNE KALORIJE)
- b) MANJŠI OBČUTEK SITOSTI
- c) PORUŠENO URAVNAVANJE APETITA
- d) POVEČAN NADALJNI VNOS ENERGIJE

PDS IN PIJAČE S SINTETIČNIMI SLADILI:

- POVEČAJO ŽELJO PO SLADKI HRANI
- VPLIVAJO NA VEČJI VNOS ENERGIJE TER
- POVEČANJE TELESNE MASE

Malik, Schulze, Hu, 2006; Ding, Fidler Mis, 2011; Kavey, 2010

Doc. dr. Nataša Fidler Mis

S sodelovanjem do sreče in znanja.

BOLEZNI POVEZANE S PRESNOVNIM SINDROMOM

- A) DEBELOST
- B) ZVIŠANA VREDNOST KRVNEGA SLADKORJA NA TEŠČE
- C) ZVIŠAN KRVNI PRITISK (HIPERTENZIJA)
- D) MOTNJE V PRESNOVI KRVNIH MAŠČOB (DISLIPIDEMIJE)

Meta analiza (19.431 oseb in 5.803 bolnikov z metaboličnim sindromom): osebe, ki so popile 1-2 PDS/dan so imele za 20% povečano tveganje za razvoj presnovnega sindroma (Malik s sod., 2010).

Doc. dr. Nataša Fidler Mis

S sodelovanjem do sreče in znanja.

10 RAZLOGOV, ZAKAJ JE

PO MNENJU ZDRAVNIKOV IN ZOBOZDRAVNIKOV DOBRO PITI VODO:

1. Ker je najlažje dostopna, najcenejša in jo imamo skoraj vedno pri roki. Niti v trgovino nam ni treba, priteče direktno iz pipe.
2. Ker zares odžejja. Čaj, kava in druge umetne pijače povzročajo še večjo žejo.
3. Ker zagotavlja dobro hidracijo organizma in s tem dobro počutje.
4. Ker postane z rednim pitjem vode mehanizem žeje v telesu učinkovitejši.
5. Ker redno pitje vode poveča našo zbranost, odpornost proti boleznim.
6. Ker pripomore k boljši psihični in telesni kondiciji.
7. Ker deluje proti stresu in ker zaradi njenih učinkov boljše spimo.
8. Ker pripomore k dobremu videzu, tudi lepši koži.
9. Ker pozitivno vpliva na zobe in ustno votlino.
10. Ker ne redi.

Potrebujemo še kakšen razlog?

S sodelovanjem do sreče in znanja.

DOSEŽKI V OŠ PIRNIČE

- Iz jedilnikov smo izločili **VSE** PDS, sladkane čaje in druge sokove
- Učencem in zaposlenim smo razdelili stekleničke za vodo.
- Učenci so pili vodo iz pipe (redna letna kontrola) in nesladkan čaj.
- V prehrano smo vključili dodatno sadje in svežo zelenjavo (malica, kosilo, popoldanska malica).
- Raziskava PK Ljubljana je pokazala, da se na šoli ni povečalo število prekomerno debelih učencev od 6. do 9.razreda.

S sodelovanjem do sreče in znanja.

PORABA SADJA IN ZELENJAVE, PIJAČ IN SLADKORJA

	2011 (230 učencev)	2016 (260 učencev)
Sadje in zelenjava	6.300€	12.600€
v kg	6.700kg	11.300kg

	2011 (230 učencev)	2016 (260 učencev)
pijača	5.700€	1000€ (voda, smoothi)
Sladkor (v kg)	210	120

S sodelovanjem do sreče in znanja.

DOSEŽKI

- Strokovno oblikovani jedilniki in posledično zdrava prehrana

JEDILNIK OŠ PIRNIČE, 10. 4. do 13. 4. 2017								
	Zajtrk		Malica		Kosilo	Pop. malica		
PONEDELJEK	polbel kruh	1	čaj brez sladkorja		brokolijeva kremna juha		ajdov kruh	1
	bio sadni jogurt	5	polbeli kruh	1	polnozrnate testenine	1,4	marmelada	
	sadje		jajčni namaz	4,5	bolonjska omaka		sadje	
			paprika		solata			
			sadje		sadje			
TOREK	mleko	5	jogurtova smetana s podloženimi jagodami	5	piščančja kračka		žemlja z več vlakninami	1
	misli s sadjem	1	makova pletenica	1	riž-pira-ječmen z zelenjavo	1	jabolčna čežana	
	sadje		sadje		solata		sadje	
					sadje			
SREDA	čaj brez sladkorja		navadni jogurt	5	svinjski hrbet v česnovi omaki		bio pisan kruh	1
	polnozrnat kruh	1	ržena žemlja	1	ajdovi žepki s skuto	1,4,5	sir	5
	med		puranova prsa		solata		paradižnik	
	sadje		kisle kumarice		sadje		sadje	
			sadje					
ČETRTEK	mleko	5	velikonočni zajček	5	grahova kremna juha		bio sadni kefir	5
	večzrnat hrustljavi kruhki	1	mlečni riž	5	file osliča po pariško	1,3	ovsen kruh	1
	sadje		sadje		krompir v solati z zelenjavo		sadje	
					sadje			

S sodelovanjem do sreče in znanja.

DOSEŽKI?

- Učenci so se privadili pitja vode ☺
- Stekleničke z vodo imajo učenci shranjeno v učilnicah (1.-5.r), učenci 6. – 9.r pijejo vodo v jedilnici ☺
- Učenci pijejo nesladkane čaje ☹
- Učenci ne pogrešajo PDS ☺
- Učenci jedo veliko različnega sadja ☺
- Učenci jedo različno svežo zelenjavo ☺☹
- Učenci se privajajo zdravi prehrani. ☺

S sodelovanjem do sreče in znanja.